

DYRENES BESKYTTELSE

VINTER 2024 NR. 4

REPORTAGE

HER SMILER GRISENE

s. 14

HÅRDHÆNDET HESTESPORT

s. 10

SIGENDE GRISESPROG

s. 18

SLOTSBESØG
HOS KØERNE

s. 24

BRITTA RIIS / DIREKTØR FOR DYRENES BESKYTTELSE

TALETID TIL GRISENE

Grisen er et af de dyr, som ligner mennesker mest. Lige fra de indre organer til den mentale kapacitet. Forstået sådan, at grisen er intelligent på en måde, som vi mennesker kan sammenligne os med og spejle os i. Grise kan udsætte behov, løse opgaver, lege gemmeleg, hjælpe hinanden - og de er renlige, har et varieret sprog og en kompleks social adfærd.

Hvis mennesker omvendt skulle måles i grisealen, ville vi nok komme til kort på flere områder udi kunsten at være gris. Grise kan snuse sig frem til mad i jorden og grave den frem med deres på en gang følsomme og hårdføre tryner, de kan bygge reder, og de kan overleve og opfostre unger i det fri. Dermed er grisen nok den overlegne, når det kommer til sanseapparat, forudseenhed og fysisk formåen.

Da Dyrenes Beskyttelse i maj 2024 havde kandidater til EU-Parlamentet med ude at besøge en industriel griseproduktion, gjorde

det stort indtryk på politikerne at se grisene i øjnene. For de fleste for første gang. Det er jo de færreste forundt at møde grisens blik. Selv om der hvert år fødes cirka 40 millioner grise i Danmark, ser vi dem ikke, fordi 98 procent af dem lever og dør inde i industriens anlæg.

I løbet af 2024 har grisene dog fået mere talletid, end de plejer, i de danske medier. Lydoptagelser og billeder fra dyrlægekontroller har vist grisenes forhold bag murene. Samtidig begyndte flere danskere fra hver deres stærke ståsted at tale højt om grisene. Det er dyrlægen, præsten, biologen, forskeren, forfatteren og en af de grisebønder, som har sine dyr gående udendørs i det fri. Du kan møde dem i dette magasin, som står i grisens tegn.

Tak til dem – og tak til dig. Som medlem af Dyrenes Beskyttelse er du med til at sørge for, at flere og flere taler om de kærlige, kloge og kompetente grise.

Tak for din støtte.

På forsiden: Besøg på Birthesminde, hvor gårdejer Maria Bojsen og søen Beatrice smiler til hinanden.

RÆVEREDNING

Rævehvalpene fra kloakrøret i sikker favn. **8**

UD MED PISKEN

Og ind med guleroden i hestesporten. Her er vores krav til omsorg for de dyr, som lægger ryg til rytternes ambitioner. **10**

TEMA: BLIK FOR GRISEN

Har du set en gris øjnene? **12**

DET KLOGESTE DYR, jeg kender, er grisen, siger Maria Bojsen, der har sat alle sine dyr fri i produktionen på Birthesminde. **14**

SIGENDE GRISESPROG

Haletale, grisegrynt og stilhed. Sådan taler grisen ... hvem lytter? **18**

GRISEHØJTTALERE

Mød præsten, dyrlægen, forskeren, forfatteren og biologen, og hør, hvorfor de har valgt at tale højt om grisene. **21**

KOM MED PÅ SLOTTET, der sætter kløver ind i kampen for køer, klima og rigdom på arter. **24**

Svar på quizen på side 31:

1. 14 2. Ingenting

MISHANDLING I MADANMELDELSE

MAN SMIDER DA IKKE EN LEVENDE BLÆKSPRUTTE PÅ PANDEN?

Reaktionerne var voldsomme, da det landsdækkende dagblad Berlingske i oktober bragte en madanmeldelse fra en middag på Færøerne.

Under middagen fik en levende hummer dyppet sin hale i kogende vand i 12 sekunder, hvorefter halen blev bidt af, mens dyret fortsat var levende og strittede imod. Men ikke nok med det, en ottearmet blæksprutte, der har nogle af de mest veludviklede sanser i dyreriget og er et intelligent dyr, blev smidt levende på en glohed stegepande.

Dyrenes Beskyttelse henvendte sig til avisens chefredaktør med en klage, og vi stillede op i Aftenshowet, B.T., Radio 4, TV2 News og Journalisten for at minde om, at vi husker dyrene, når vi har med dem at gøre – også i madanmeldelser. I tv-programmet 'Presselogen' fik vi desuden rejst debatten om mediets ansvar for at blåstemple mishandling i anmeldelsen. Både madanmelder og en anden kendt deltager i middagen er blevet politianmeldt for overtrædelser af dyrevelfærdsloven på Færøerne.

VÆRD AT FEJRE

DYRENES KOMMISSÆR

Over 300.000 europæere har bedt om at få en kommissær med ansvar for dyrevelfærd i EU, og da danskerne stemte hele ni dyrevenlige danske politikere ind i det europæiske parlament, var det en vigtig del af kandidaternes erklæring at arbejde for at få dyrevelfærd ind i titlen hos en kommissær, så ansvaret for dyrene er tydeligt placeret. Det lykkedes. For første gang i EU's historie er der nemlig udnævnt en kommissær for sundhed og dyrevelfærd. Det er den

ungarske politiker Oliver Varhelyi, der er udset til posten. Ved redaktionens afslutning stod kommissærkandidaten over for anden runde af en skrap høring i parlamentet, inden han kan endeligt godkendes.

DANSKER I FRONT FOR DYR

Det danske parlamentsmedlem Niels Fuglsang (S) er blevet valgt som præsident for parlamentets tværpolitiske netværk for dyrevelfærd, Intergroup on the Welfare and Conservation of Animals. Netværket er vel at mærke en af de største tværpolitiske grupper i parlamentet. På det første møde i netværket slog Niels Fuglsang fast, at udnævnelsen af en kommissær for dyrevelfærd er afgørende for at løfte ansvaret

for dyrene i EU, herunder ansvaret for at håndhæve allerede eksisterende love, såvel som ansvaret for at leve op til kommissionens løfter om ny lovgivning; det gælder ikke mindst udfasning af bure til dyr og skånsom aflivning og slagtning af dyr.

Julegaven til en, du holder af – eller dig selv

TAK FOR DIN UNDERSKRIFT

63.997

Dyrenes Beskyttelse erfarede i efteråret, at regeringen havde planer om at lukke det regionale dyrepoliti, samtidig med at der skulle spares på området i de lokale politikredse. Det, til trods for at Dyrenes Beskyttelse sidste år anmeldte rekordmange dyreværnssager til politiet. Besparelser ville betyde, at det bliver sværere at stille dyremishandlere til ansvar. Derfor rakte Dyrenes Beskyttelse ud til danskerne med en kampagne for at bevare og styrke dyrepolitiet.

På kun fire uger tilsluttede mere end 63.000 sig kampen for dyrepolitiet.

Takket være jeres tusindvis af protester og pres fra oppositionen har justitsminister Peter Hummelgaard nu trukket i land.

Vil du gerne købe julegaver med god samvittighed og samtidig støtte dyrene? Gå på opdagelse i Dyrenes Beskyttelses webshop, og find den perfekte julegave, som du kan lægge under juletræet.
shop.dyrenesbeskyttelse.dk

Scan QR-koden og se udvalget

Kalender.
A5. 50 kr.
A4. 75 kr.

PRISVÆRDIG KAMPAGNE

BRONZE TIL SUNDE HUNDE

Med afsæt i plastikkirurgiens verden og en kampagne for den fiktive skønhedsklinik 'Snude & Pels' satte Dyrenes Beskyttelse i januar fokus på hundes sundhedsproblemer som følge af avl efter ydre karakteristika som flade snuder, lange ører og store øjne. Den iøjnefaldende og effektfulde kampagne, som var udviklet sammen med bureauet &Co., har nu vundet bronze i Nordens største og vigtigste prisuddeling, Creative Circle Award. Priserne bliver givet efter skrappe og skarpe kriterier til de bedste ideer inden for kreativ kommunikation.

STÆRKT EKSEMPEL

AARHUS KOMMUNE
DROPPER TURBOKYLLINGER

Den hurtigtvoksende kyllingerace Ross 308 vil snart være forbi i Aarhus Kommune. Den 11. september vedtog byrådet, at der fra 2025 ikke længere skal købes turbokyllinger ind til kommunens daginstitutioner, skoler, plejehjem og kantiner. Tidligere har omkring halvdelen af de 90 tons kyllingekød, der blev leveret til kommunens køkkener, været Ross 308-kyllinger.

Det gør Århus til den første danske storby, der helt dropper kød fra turbokyllinger. Dyrenes Beskyttelse har længe presset på for en fuldstændig udfasning af Ross 308, og derfor er det så glædeligt, at en stor kommune som Århus sætter et stærkt eksempel.

SORT TREPART

POLITISK AFTALE
PRESSER DYRENE ENDNU MERE

Den politiske aftale, der går under navnet den grønne trepart, handler i bund om grund om de indespærrede dyr i dansk industriproduktion af kød og mælkeprodukter. Det er de enorme mængder kvælstof fra de mange millioner dyrs afføring og urin, der kvæler livet såvel på land som i vand. Dyrkingen af foder til dyrene og metan fra dyrenes fordøjelse udleder klimagasser.

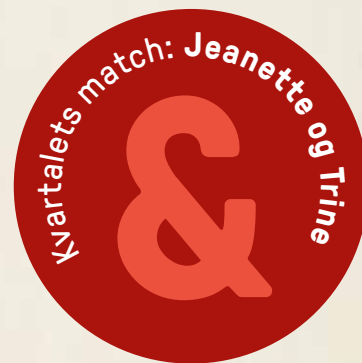
Men dyrene og deres langt fra leveværdige liv bliver ikke nævnt i trepartsaftalen, der indfører en CO₂-afgift, som er alt for lav, bliver indført for sent og ikke vil betyde noget for antallet af dyr i industrien. I stedet for at vi får færre dyr, vil CO₂-afgiften give landmændene endnu mere grund til at presse dyrene med såkaldt teknologiske løsninger, eksempelvis metanreducerende foder-tilsætningsstoffer og endnu flere pattegrise per so i produktionen. Dermed tager aftalen ikke fat om grundproblemet med de alt for mange dyr på dansk jord og forfejler at gå i gang med løsningen, som er færre dyr, hvilket igen er forudsætningen for bedre dyreliv og for at lette presset på natur og klima.

Dyrenes Beskyttelse har arbejdet for at få ind i aftaleteksten, at de reducerende tiltag ikke må få negativ betydning for dyrevelfærden. Det har vi gjort ved at mødes med de dyrevenlige politikere, som er lydhøre, og som siden har kæmpet for at få det med i aftalen. I skrivende stund er der håb om, at det lykkes. Det har ikke været nemt, for med en flertalsregering er det begrænset, hvor meget der bliver lyttet til andre i forhandlingerne. Vores kamp for dyrevelfærden bliver på ingen måde mindre væsentlig med denne aftale. Snarere tværtimod.

NEDSLÅENDE TAL

10.500.000

Nye beregninger fra Dyrenes Beskyttelse viser, at over 10,5 millioner grise døde i utide i de danske stalde i 2023. Det svarer til 28.884 pattegrise, søer, slagtegrise og smågrise om dagen.

JEANETTE OG TRINE

Hvalpen Trine var kun tre uger, da hun sammen med sin mor og to andre hunde af racen cane corso kom til Nordjyllands Internat, som havde været ude at hente hundene i et dødsbo. Herfra kom Trine og hendes mor videre ud til en erfaren plejefamilie. Da Trine var otte uger og klar til adoption, havnede hun det helt rigtige sted i favnen på Jeanette, som de sidste 25 år har været hundetræner og tilmed tidligere har haft cane corso-hunde. Nu har hun en rottweiler på syv år, som bliver Trines nye rollemodel og legekammerat.

RÆVE- HVALPE REDDET

TEKST ANDREAS ROESEN / FOTO PRIVAT

... og her er den ene landet sikkert i favnen på sin redningsmand. To hvalpe var faldet ned i et kloakhul, som de ikke kunne komme op fra. Deres piben blev hørt af et ægtepar nord for Århus. Sammen med deres nabo fik de lokaliseret lyden og bugseret de afkræftede og tilsølede hvalpe op. Dyrenes Beskyttelses kredsformand Michelle Braganza blev tilkaldt og hjalp med at rense hvalpene og give dem mad og vand. Rævemoderen var observeret i området, og derfor blev hvalpene sat i et bur i naboens have med tæpper og forsyninger. Da mørket faldt på, begyndte hvalpene at kalde, og næste morgen var hvalpene væk – sandsynligvis fordi moderen havde hentet dem.

HÅRD HESTESPORT HAR INGEN FREMTID

Dyrenes Beskyttelse kræver konkrete forbedringer af hestens velfærd i ridesporten, hvor en stribe sager har vist, at hestene bliver presset ud over enhver rimelig grænse i jagten på prestige, penge og præmier.

TEKST ANDREAS ROESEN / FOTO PIXABAY

Pisk, spark, misbrug af sporer, blå tunger, sår i munden og tvungen overbøjning af nakken, den såkaldte hyperfleksion. Det seneste år har budt på alt for mange sager, hvor hestevelfærden er blevet tilsidesat i jagten på penge, præmier og prestige. Sommerens OL var ingen undtagelse. Her blev flere ryttere tvunget til at trække sig efter afsløringer af voldsomme træningsmetoder.

– Det er ikke hestens ønske eller ambition at vinde medaljer ved OL eller andre sportsbegivenheder. Tegn på smerte og konfliktafdæmpning skal tages meget alvorligt og som et udtryk for, at hestens grænser er overtrådt. Og så må vi mennesker skrue ned for ambitionerne, siger Yvonne Johansen, der er dyrlæge og dyreværnschef hos Dyrenes Beskyttelse.

“For mig at se er Dyrenes Beskyttelse de helt rigtige til at præge ridesporten i en mere moderne retning med hestene i fokus, og det ønsker jeg at være en del af.”

Mette Uldahl, chefkonsulent hos Dyrenes Beskyttelse

↑
Mette Uldahl tiltrådte i oktober som chefkonsulent hos Dyrenes Beskyttelse. Hun forlod en stilling som veterinærkonsulent hos Dansk Ride Forbund, hvor hun var ansat i 12 år.

11 KRAV TIL HESTESPORTEN

De mange sager fik Dyrenes Beskyttelse til at gå sammen med Hestens Værn om 11 konkrete tiltag, som skal sikre, at sporten ikke udøves på bekostning af hestene.

Tiltagene er blevet præsenteret for Dansk Ride Forbund og indeholder blandt andet, at hestevelværd skal være det primære vurderingskriterium i konkurrencer, ligesom hestens adfærds- og smertemarkører skal være en del af kriterierne for, om en rytter bliver udtaget til mesterskaber.

Det udstyr, der benyttes på hestene, skal baseres på hestenes velfærd, mens der skal sikres bedre trivsel ved transport og forbud mod, at syge heste deltager i stævner ved hjælp af medicinering. Og så skal hestens tid på fold og kontakt med artsfæller sikres.

Alle, der rider, træner eller holder hest, skal undervises i hestens adfærd, hvilket også skal være i fokus på elevskolerne.

Dansk Ride Forbund skal dertil arbejde for, at tiltagene bliver en del af de internationale regler.

– Ridesporten er nødt til at sikre et godt og sundt liv for hestene, hvis hestesport skal have en fremtid. Derfor er vi glade for, at Dansk Ride Forbund nu vil mødes med os, så vi i fællesskab kan sikre, at sporten udvikler sig i den rigtige retning, siger Yvonne Johansen.

KÆMPE KAPACITET TIL KAMPEN FOR HESTENE

For at styrke indsatsen har Dyrenes Beskyttelse ansat Mette Uldahl. Hun er uddannet dyrlæge og har de seneste 12 år arbejdet som veterinærkonsulent for Dansk Ride Forbund, som hun nu har valgt at forlade. Hun sidder i bestyrelsen for Den Europæiske Dyrlægeforening og i samarbejde med en række universiteter bedriver hun forskningsprojekter om dyrevelfærd, primært med fokus på heste. Derudover tilser hun heste i forbindelse med forskellige projekter i Danmark og udlandet.

– Det er et fåtal, der har så stor erfaring og viden om arbejdet med heste, som Mette Uldahl har. Hun har både det nære blik for det enkelte dyr og en politisk forståelse for arbejdet på de store linjer, siger Britta Riis, direktør for Dyrenes Beskyttelse.

Uldahl selv glæder sig til indsatsen i Dyrenes Beskyttelse, som hun anser for det helt rigtige sted at tage fat på den nødvendige ændring af sporten.

– For mig at se er Dyrenes Beskyttelse de helt rigtige til at præge ridesporten i en mere moderne retning med hestene i fokus, og det ønsker jeg at være en del af, siger Mette Uldahl.

BLIK FOR GRISEN

Hvis du ser en gris i øjnene, er du ikke i tvivl.
Bag blikket er bevidsthed, behov og en begavelse,
der er meget lig din egen.
Vi ligner hinanden. Menneske og gris.

Men det er de færreste forundt at møde grisens blik
eller lytte til, hvad grisene egentlig siger, når de
taler eller tier. Selv om der hvert år fødes
40 millioner grise i Danmark, ser vi dem ikke.

I 2024 har grisene dog fået mere plads
i medierne, end de plejer. Flere og flere står frem
og taler højt om dyrene og deres forhold.
Du kan møde dem her, og du kan tale med.

FOTO THOMAS DEGNER

HUN HAR HØRT GRISENE FOR LÆNGST

Alle grise lever ude hele livet hos Maria Bojsen.
Hun har nemlig for længe hørt, hvad grisene siger. →

TEKST JOHANNE GABEL / FOTO THOMAS DEGNER

Maria Bojsen besluttede for 10 år siden at starte en produktion af grise, hvor alle dyr er ude hele livet. Det gjorde hun for at få os til at tænke på det levende dyr, der bliver til mad på vores tallerkener. I dag myldrer markerne med liv på Birthesminde, som er Maria Bojsens familiegård.

Maria er billedkunstner. Eller det var hun, indtil gården med grise tog al hendes tid. I sin kunst beskæftigede hun sig med sin undren over menneskers distance til de dyr, vi spiser. Afstøbningen af denne døde pattegris er et af hendes værker, som møder besøgende lige inden for døren i gårdens pølsemageri.

Da Maria fik mulighed for at overtage familiegården Birthesminde, greb hun chancen for at den vej at bidrage til at bringe bevidstheden om dyrene ud af staldmørket.

– Jeg undrer mig over, hvordan det er blevet sådan, at vi som mennesker er blevet helt afkoblet i forhold til det dyr, vi spiser. Hvordan er nogle dyr blevet opgraderet og andre dyr så nedgraderet? Især grisene, som er så intelligente dyr. Altså, at man holder dem på en måde, der er så langt fra deres natur ... det er way out, at man overhovedet synes, at det er en mulighed.

– Selv om jeg har udsigt til en lang og tætpakket dag, og jeg starter klokken fem om morgenen med at gå ud til grisene, så bliver jeg glad, når de små ligger i mudderpølen eller løber mig i møde med de der store flaprende ører. Så kan jeg ikke lade være med at tage en video af dem, og så tænker jeg kun på dem. Jeg

BIRTHESMINDE OG GRISENE

Gården ligger på Midsjælland i bunden af Isefjorden ved Holbæk. På i alt 18 hektar jord går 18-20 søer og et par orner af racerne sortbroget gammel dansk landracegrise og ungarske uldgrise. I alt kommer 200 grise årligt til verden på gården. De slagtes først, når de er cirka et år gamle, fordi det er langsomtvoksende racer.

Produktionen drives af Maria Bojsen, der er tredje generation på gården. Marias mor og onkel hjælper til i dagligdagen med grisene.

Alle grise lever udenfor hele livet med græs, træer, udsigt til fjorden, mudderpøl og masser af plads til at boltre sig, grave i jorden og have familieliv.

Ingen grise har ringe i trynen, og alle grise har krølle på halen, fordi ingen haler bliver klippet af.

Grisene spiser kløver, mask fra lokal ølproduktion, brød og andre gode rester fra lokale virksomheder. Dertil får de et tilskud af økologisk kraftfoder uden soja.

Birthesminde står selv for at lave pølser, skinker og andre udskæringer, som sælges til restauranter, i egen webshop og i gårdbutikken på Birthesminde.

kommer helt i zen af at se dem udfolde deres natur, hun tøver og fortsætter: – det må være hårdt at arbejde et sted, hvor grisene er spærret inde, og der er meget sygdom og død hver dag.

Maria kalder på en af søerne, Beatrice, som står med trynen dybt begravet i endevendt græs og smasker så højlydt, at hun først hører os, da Maria klapper i hænderne og råber 'ørerne'. Beatrice er godt og vel fire år og har et kuld pattegrise på cirka fire uger. De ligger i hytterne sammen med kuldene fra de andre to søer på folden.

– Beatrice er rolig, rar og tryk ved mig. Hun vil gerne snakke, siger Maria, og de to smiler til hinanden, da Maria klør Beatrice under hagen.

“Grise er de klogeste dyr, jeg nogensinde har arbejdet med, og man bliver selv sat på opgave og udfordret, når man skal håndtere dem.”

Maria Bojsen

– Grise taler med halen ligesom hunde. De logrer med den som en helikopter, når de er glade og i gang, og de kan også stikke halen mellem benene, hvis de er utrygge. De har masser af sprog, og når man kender dem, så ved man jo godt, hvad de siger, fortæller Maria og giver som eksempler:

– Den der rytmiske grynten fra en so, der giver die til sine pattegrise, er helt særlig. Men også det umiskendelige, korte og bestemte grynt, når en gris siger 'flyt dig' til en anden.

BIRTHESMINDES GRISE I DOKUMENTAR

Birthesminde var en af to grisegårde med helt fritgående grise i dokumentaren 'Hvis grise kunne tale', som blev vist på DR i september 2024. Lydoptagelser af slagtegrisene på Birthesminde viste, at der var langt færre stressede og frustrerede lyde fra grisene her end fra grise i indendørs produktioner. Læs om dokumentaren og grisenes sprog på side 18-20.

Diegivende so med store pattegrise i det fri.
Pattegrisene får lov til at die indtil naturlig og gradvis
fravænning, typisk frem til de er 16-17 uger gamle.

SÅDAN TALER GRISENE

Når grise taler, er halen lige så vigtig som et højlydt hyl. Det er altså svært at forstå grisesprog uden alt det, som ikke er hørbart. Blandt andet derfor kunne DR-dokumentaren 'Hvis grise kunne tale' kun fortælle en begrænset del af, hvordan grisene egentlig har det i produktionen – og det var kun slagtegrisene, der kom til orde. Men grisenes stemmer kom igen på danskernes dagsorden.

“Vi ved, at soen de første timer efter fiksering laver mange langtrukne negative lyde, hvorefter soen resignerer og bliver stadig mere stille. Men det betyder bestemt ikke, at hun har det godt.”

Birgitte Iversen Damm, chefkonsulent i Dyrenes Beskyttelse

TEKST JOHANNE GABEL / FOTO JOHANNE GABEL OG THOMAS DEGNER

En so, der giver sine pattegrise mælk i det fri, grynter dybt, regelmæssigt og roligt. Lyden tager man ikke fejl af, hvis man én gang har oplevet det. Det minder om den måde, som en hunkat spinder, når killingerne dier.

Hvis so og pattegrise selv kan vælge, dier pattegrisene, indtil de er mellem ni og 17 uger med en gradvis overgang til fast føde. I dansk økologisk produktion får pattegrisene syv uger med soen på friland med hytter, halm og alle muligheder for redebygning og fri bevægelighed. I konventionel industriproduktion får pattegrisene mellem tre og fire uger med en mor i farebøjler på et beton- og spaltegulv med ingen eller alt for lidt halm, uden mulighed for at soen kan bygge rede eller bevæge sig.

– Vi ved, at soen de første timer efter fiksering laver mange langtrukne negative lyde, hvorefter soen resignerer og bliver stadig mere stille. Men det betyder bestemt ikke, at hun har det godt. Det ved vi jo fra studier af soens adfærd og målinger af stresshormoner, siger Birgitte Iversen Damm, chefkonsulent i Dyrenes Beskyttelse. Hun er dyrlæge, ph.d. og har i årevis forsket i etologi, herunder især grises adfærd og velfærd.

GRISENE VIL UD

Dokumentaren 'Hvis grise kunne tale', som blev vist på DR i september, følger forskning i grises sindstilstand ud fra lydoptagelser fra i alt ni forskellige grisebesætninger. Her blev der optaget lyde fra de større fravænnede grise, som fedes op til slagting

under forskellige forhold i konventionel industriproduktion, økologisk produktion og produktioner, hvor alle grise er fritgående og udendørs hele livet. Lyde fra mødrene, altså soen, og pattegrise var ikke en del af projektet.

Ved gennemgang af optagelserne i de ni besætninger registrerede forskerne langt den mindste andel af stressede lyde fra de grise, som var helt fritgående.

– Der er meget få besætninger med i undersøgelsen, og den handler kun om grisenes lyde, så der er som udgangspunkt begrænsede muligheder for at drage generelle konklusioner, siger Birgitte Iversen Damm og fortsætter:

– Men vi har jo allerede ganske stor viden om grises behov baseret på adfærdsstudier, så det er ikke overraskende, hvis grise, der lever med meget plads og mulighed for at udfolde deres naturlige adfærd, trives bedre end grise, der ikke lever sådan. Men lydene kan ikke i sig selv give det fulde billede.

HALEN ER AFSKÅRET FRA AT TALE

– Grise har et komplekst og nuanceret sprog. Helt sammenligneligt med hunden er grisens hale eksempelvis et meget tydeligt udtryk for, om grisen er glad, spændt, afslappet, stresset, frustreret, kuert eller bange, alt efter om halen logrer, krøller, hænger lige nede eller er klemmt inde mellem benene. Men det sprog er grisene bogstavelig talt afskåret fra at benytte, og dermed er også forskere og producenten selv ude af →

- stand til at lytte til det hos 95 procent af alle grise i Danmark, fordi halerne bliver klippet af grisene i den konventionelle industriproduktion, siger Birgitte Iversen Damm med henvisning til, at grise halekuperes i den danske griseindustri for at undgå halebid, som igen primært skyldes, at grisene er stressede, frustrerede og mangler beskæftigelse og plads i staldene.

TALENDE TAVSHED

Ud over halen er meget af grisenes øvrige adfærd også karakteriseret ved fravær af lyd.

– Grise vil ofte være stille, både når de er veltilpasse og for eksempel solbader eller hviler trygt sammen med grise, som de kender. Men de er også tavse, når de er bange, resignerede, apatiske, utrygge eller skjuler smerte. De giver højest og tydeligst udtryk med lyde såsom høje hvin og hyl, hvis de er i konflikt med hinanden, typisk på grund af begrænset plads og i mødet med fremmede grise, eller som akut smerte eller overgreb. Derfor er det en begrænset del af grisens sprog, der kan høres og tolkes ved lydoptagelser, forklarer Birgitte Iversen Damm.

Det vigtigste ved dokumentaren er ifølge hende, at den igen satte de mange millioner indespærrede grise på dagsordenen.

OM DOKUMENTAREN 'HVIS GRISE KUNNE TALE'

- DR-dokumentaren 'Hvis grise kunne tale' følger forskere fra Københavns Universitet, der via kunstig intelligens oversætter over 15.000 grynt og hyl på lydoptagelser fra ni produktioner af grise til slagtning.
- Der var optagelser fra fire konventionelle, tre økologiske og to fritgående besætninger i Danmark og Tyskland. På de to besætninger, der i dokumentaren betegnes fritgående, er alle grise ude hele livet.
- Der er tale om stikprøver, men forskerne tør alligevel godt konkludere, at grise er mest tilfredse, når de går udenfor med rigelig plads. I staldene er der derimod en betydelig risiko for stress og smerte.
- Søer med pattegrise blev ikke optaget. Der var heller ikke optagelser af grise, der får klippet halerne af eller kastreres, af aflivning af pattegrise eller slagtning af grise. Lydoptagelser fra en transport af slagtegrise var for højlydt og for mange lyde oven i hinanden, til at forskerne kunne dechifrere dem.

“Grisene taler, men bliver ikke hørt.”

BIRGITTE IVERSEN DAMM

*Chefkonsulent i Dyrenes Beskyttelse, dyrlæge, ph.d.
Hun har forsket i etologi, herunder især grises
adfærd og velfærd.*

– De fleste mennesker vil intuitivt kunne forstå, hvad grisene udtrykker, hvis de er sammen med grise og oplever dem. Men det er jo de færreste mennesker forundt, fordi grise – stik imod deres natur – er spærret inde, hvor ingen kan se eller høre dem. Grisene taler, men der er ikke rigtig nogen, der for alvor lytter til, hvad grisene siger.

“Derfor taler jeg højt om grisene”

I 2024 er grisene blevet set og hørt i danske medier. Samtidig valgte en række danskere fra hver deres stærke ståsted at træde frem og tale højt om grisene. Vi har spurgt nogle af dem, hvorfor de vælger at fortælle om grisene.

“Et retvisende sprog for det, der foregår.”

MATHILDE WALTER CLARK

Forfatter, debattør og foredragsholder. Hun insisterer på at afdække og fortælle om dyrene og deres forhold i den danske industri. Især har hendes engagement i dyrene fået opmærksomhed og stor folkelig udbredelse med bogen 'Det blinde øje' om minkene, der forsvandt ud af mediernes dækning af minksagen. Siden har hun blandt andet skrevet 'Hvordan man laver dyr'.

”Den svimlende kendsgerning, at vi producerer 40 millioner grise om året, svarer ikke til erfaringen. Vi ser dem jo ikke. Så jeg har sat mig ind i grisenes liv i produktionsanlæggene, blandt andet ved at bruge industriens egne kilder – og forsøger i mit arbejde at finde et mere normalt og dagligdags sprog til at beskrive dem, så vi i det mindste får nogle mere retvisende billeder i hovedet af, hvad der foregår.”

GRISENE I MEDIERNE

Grisene blev set og hørt i de danske medier. Nogle af de indblik, der vakte mest opsigt og debat, var blandt andet:

- Artikelrækken 'Velkommen til dyrefabrikken' i Information med billeder fra aktindsigter i Fødevarestyrelsens kontroller i grisestaldene samt flere kilder, der valgte at stå frem og fortælle om deres arbejde i staldene og på transporterne.
- En DR-dokumentar med lydoptagelser af grise i forskellige produktionstyper.
- En artikelserie i Politiken om grisene og de lange transporter.

“Behandlingen af grisene vil gå over i historien på en meget grim måde.”

ALEXANDER HOLM

Biolog, naturformidler, markant debattør, klummeskribent, radiovært og foredragsholder. Han har podcasten 'Den Dyriske Time', hvor han taler dyrenes sag, uanset hvor de befinder sig. Det gælder ikke mindst de mange millioner grise, som vi selv har direkte ansvar for på dansk jord. Alexander Holm fortæller om livet for grisene i produktionen – og produktionens konsekvenser for alt liv i nærheden.

"Jeg fortæller om grisene, fordi de ikke selv kan gøre det. Den behandling, vi udsætter dem for i landbruget, kommer til at gå over i historien på en meget grim måde. En dag vil vi kigge tilbage på det og spørge os selv, hvad i alverden vi dog havde gang i. Hvem fandt nogensinde på, at det var en god idé at lave dyr på fabrikker? Indtil videre er politikerne ikke villige til at slå et slag for dyrevelfærden på det industrielle landbrugs bekostning, men det bliver de måske en dag. Jeg håber det. Indtil da taler jeg grisenes sag."

“Mit dyrlægeløfte forpligter mig.”

ASTRID RUEGAARD HANSEN

Dyrlæge og tidligere ansat i Fødevarestyrelsen, hvor hun blandt andet udførte velfærdskontrol i svinebesætninger. Hun har i årevis kæmpet for at gøre opmærksom på grisenes forhold i industri-staldene og var blandt de første dyrlæger, der talte højt om det.

"Fordi jeg tror på, at jo mere vi alle og ikke mindst folk i dyreproduktionen ved om grises normale nedarvede adfærd og behov, jo sværere vil det blive at købe produkterne og servere dem for sine børn – og at deltage i produktionen. Og fordi mit dyrlægeløfte forpligter mig til at være dyrenes stemme. De lider så meget derude."

“Vi fortrænger lidelserne, når vi tingsliggør grisen.”

KATHRINE LILLEØR

Sognepræst i Sankt Pauls Kirke i København, forfatter, debattør og foredragsholder. Hun er fast kommentator i Berlingske Tidende og skrev i efteråret blandt andet indlægget 'Tag ansvar og stop med at købe billigt svinekød'.

“Fordi vi har tingsliggjort grisen. Engang var man svinebonde. I dag er man griseproducent. Vi producerer svin, som var det møbler. Det faktum, at grise har stemmer, nervebaner og fire ben, der til forskel fra bordben, kan gøre ondt, er kollektivt fortrængt. Men kan vi fortrænge de lidelser, vi påfører grise ved at kalde dem produktionsdyr, så er der ikke langt til, hvad vi kan påføre udvalgte grupper af mennesker. Et samfunds menneskelighed kan kendes på, hvordan det behandler sine dyr.”

“Der er behov for viden om grises naturlige adfærd.”

LENE JUUL PEDERSEN

Professor og sektionsleder på Institut for Husdyr- og Veterinærvidenskab på Aarhus Universitet. Hun forsker i grises adfærd og bidrager løbende til at oplyse debatten. I efteråret skrev hun sammen med en kollega en kronik i Altinget med titlen 'Lyddoptagelser af grise kan ikke alene give svar på velfærd'.

”Jeg har forsket i grises adfærd og velfærd igennem mange år. Jeg mener, at den viden er vigtig at dele ikke bare inden for forskningsverdenen, men også til resten af samfundet. Det er i sidste ende vores politikere og dermed samfundet, der sætter grænser for, hvordan dyrevelfærden skal være i dagens produktionssystemer. Det bør ske på et oplyst grundlag. Derfor deler jeg forskningsbaseret viden om grises naturlige adfærd, deres behov, og hvordan produktionssystemer påvirker deres velfærd.”

KLØVER FOR KØER OG KLIMA

Gram Slot er godt i gang med at indføre de mest højteknologiske klimaløsninger i produktionen af mælk og grøntsager. Især drejer det sig om at sætte køer på græs.

TEKST JOHANNE GABEL / FOTO THOMAS DEGNER

Køerne slår ring om manden, som sidder på hug i midten. Eller rettere, de står i en halvcirkel, som stopper ved hegnets eltråd. Dyrene danner en vifte af alle gyldne nuancer mellem fløde og kaffe, de store brune øjne kigger på ham, og alle muler vender mod de besøgende. Varm luft pustes ud af næseborene. Køer er nysgerrige. Enten det, eller også regner de med, at de nu skal ind fra marken. De er vant til, at mennesker på marken er lig med, at det er tid til aftenmalkning inde i stalden. Køer er nemlig også vanedyr.

– Egentlig forstyrrer vi dem, siger Svend Brodersen, som er manden i midten. Både nu her på marken blandt jerseykøerne og i Gram, landsbyen i Sønderjylland. Sammen med sin kone, Sanne Brodersen, ejer og driver han Gram Slot, som med 1.250 køer,

1.350 kvier, altså unge hundyr og kalve, og cirka 3.500 hektar jord er stort på alle leder og kanter. Lokalt såvel som landsdækkende, hvor der står Gram Slot på mælk, mysli, kartofler og 47 andre grøntsags- og mejerivarer i over 400 REMA 1000-butikker over hele landet. Produkterne har også Ø-mærket, og fra efteråret 2024 står der ydermere 'Anbefalet af Dyrenes Beskyttelse' på 17 forskellige mejerivarer.

– Jeg vil ikke kun løse ét problem og så fejre, at vi er i mål med klimaet, samtidig med at den sidste bi er uddød, og alle køer står indenfor under et udsugningsanlæg med et sugerør bagi, sagde Svend Brodersen, da vi tidligere sad ved bordet i Ll. Vedbølgårds personalestue. Gården er én af Gram Slots i alt fire kvæggårde, der ligger i landskabet omkring selve Gram Slot. →

→ Vi er gået fra Vedbølgårds stald og har fulgt kvægets sti, den såkaldte drivgang, ud til foldene. Vi har passeret mange køer, der ligger og tygger drøv med yverne som lidt for store bløde puder bagtil, og Svend Brodersen har peget ud over dem, lyttet og sagt, at det er sådan her, det skal se ud og være: harmoni i flokken af køer og stille – bortset fra fuglesangen i luften.

– Dansk Ornitologisk Forening har talt i alt 128 fuglearter på Gram Slots arealer, fortæller Svend Brodersen med tydelig glæde.

Vi er gået inden for elhegnet på en af de yderste folde, og her er det, at køerne kvitterer ved at komme hen til os, efterhånden alle sammen, så der kommer lidt tryk på i centrum.

Nu begynder det at dryppe. En byge lægger vejen forbi, og et par af de ældre køer trækker over mod læ i det levende hegn. De andre følger langsomt efter. Køer er flokdyr. De trives fint i store flokke, så længe der er god plads og græs, foder og vand til alle.

“Vi skal gøre os meget umage for de dyr, vi har taget friheden fra.”

Svend Brodersen, ejer af Gram Slot

Menneskene trækker tilbage mod gården for at søge ly i den store kostald, som er blevet rengjort. Det er løsdrift, og der er liggepladser til alle køer – med latexmadrasser, som er strøet med snittet halm. Stalden er åben til alle sider, og luften er frisk. I midtergangen ligger en lige så frisk foderblanding bestående af kværnede ærter, hestebønner, lupiner og lucerne iblandet frisk græs. Det dufter intenst af nyslået græs og syrligt som af nybagt rugbrød. Blandingen er sprængfyldt med danskdyrkede proteiner fra Gram Slots egne marker.

KLØVER FOR KØER, KLIMA OG KVÆLSTOF

– Vi fodrer ikke med importeret sojaskrå, siger Svend Brodersen om endnu en af Gram Slots mange beslutninger, der alt i alt skal reducere fødevarernes klima- og naturpåvirkning lokalt såvel som globalt. De dyrker selv mindst cirka 85 procent af køernes foder og supplerer kun op med foder købt lokalt, højst transporteret 100 kilometer. Og det er ikke majs og raps, som er blandt nogle af de mest miljøbelastende afgrøder, forklarer Svend Brodersen.

En stor del af køernes kost er masser af frisk græs – med kløver i selvfølgelig. Kløver er en proteinrig plante, og der skal meget protein til, når køer skal lave mælk.

– Vi troede, at mælkeydelsen ville falde, da vi tog soja ud af køernes kost, men vores køer giver mere mælk,” siger Svend Brodersen.

Kløver lagrer også kvælstof. Svend Brodersen viser de små knolde på kløverens og senere på hestebønnernes rødder. Det er små kvælstofdepoter. Når markerne med græs og kløver ligger i flere år uden at blive pløjet op, fungerer markerne som lagring af såvel kvælstof i rødderne som af kulstof i jorden, hvor planternes fotosyntese samarbejder med svampe i jorden. Læg dertil, at køer, der spiser græs, udleder mindre metan end køer, der lever af korn og andet kraftfoder.

– Det er klimateknologier på allerhøjeste plan, siger Svend Brodersen, der i alt har indført 32 tiltag på Gram Slot for klimaet, køerne og alle de andre arter, som slottet har ansvaret for på sine arealer.

Vi kører ud for at se dem. →

OM GRAM SLOT

- Sanne og Svend Brodersen købte Gram Slot i 2007. De bor i slottets hovedbygning med deres fire børn, som efterhånden er ved at flytte hjemmefra.
- Til slottet hører 3.500 hektar jord og i alt 10 tilknyttede gårde.
- Al produktion er økologisk. Kvæget er mærket ‘Anbefalet af Dyrenes Beskyttelse’.
- På fire gårde er der kvægbesætninger med tilsammen 1.250 køer til malkning og 1.350 kvier (ungkøer) og kalve.
- Køerne er halvvejs i omlægning til jerseykøer, som ifølge Gram Slot er langt mindre klimabelastende end den sortbrogede større malkekvgægsrace, som Gram Slot havde førhen.
- Kalvene kommer på græs, når de er fire måneder gamle.
- Der er plantet skov på 30 hektar, yderlige 15 hektar bliver tilplantet i 2025.
- Der er lavet striber af frugttræer på markerne, i alt 3.000 træer.
- Pløjning er reduceret, fordi der er flerårige græsmarker, vedvarende enge på lavbunds-jord, og når der pløjes, er det med en særlig plov, som kun går ned i halv dybde af den typiske industrielle plov.
- 480 hektar grøntsagsmarker.
- 1.200 hektar græsmarker.
- Der er i alt 110 ansatte på Gram Slot.
- Alle produkter fra Gram Slot sælges i REMA 1000, som er medejer af Gram Slot.

“Hvis jeg skal ligge roligt i min grav, så skal jeg vide, at mine børn siger, at jeg gjorde alt, hvad jeg kunne.”

Svend Brodersen, ejer af Gram Slot

→ **FOR DE 100.000 DYR DERUDE**

– Der er 100.000 dyr derude, siger Svend Brodersen med henvisning til insekterne og slår ud med hånden mod en græs- og kløvermark undervejs på den markvandring, der foregår i bil på grund af de store afstande. På markerne er der sat striber af frugttræer, faktisk i alt 3.000 træer, som er sat på markerne med jævne mellemrum. Omkring træerne er der blomstrende lilla vikke, som summer af insekter. Det er fodposer, forklarer slotsejeren om det princip at lade arealet under og mellem træerne være vildtvoksende. Der er 72 meter mellem striberne af træer og levende læhegn, så ingen insekter har mere end 36 meter til en biostribe.

– Her kan mariehønsene overvintre, så er de hundesultne til foråret, når der måske er lus i afgrøderne.

Underforstået at det er så naturligt en skadedyrsbekæmpelse, som man overhovedet kan ønske sig.

– En mark med hestebønner, der har sådan en insekt-indkvartering med bestøvere, øger udbyttet med 15-20 procent.

Vi har nu set blomstrende hestebønner, havremarker, smagt de søde topkud på ærtemarkerne såvel som besøgt de struttende grønne striber af kartofler, kål og løg. Gram Slot har i alt 480 hektar med grøntsager. Det hele bugner og lader hånt om fordums fordomme om hensygnende økologiske afgrøder, der bliver kvalt i ukrudt.

VI SPRØJTER OS IKKE UD AF PROBLEMERNE

– Vi sprøjter os ikke ud af problemerne, siger Svend Brodersen. Det samme siger dyrlægen, Erling Lundager Kristensen, som vi talte med på Ll. Vedbølgård. Han er fast tilknyttet Grams kvæg. På den måde adskiller han og Gram Slot sig ikke fra andre kvægbesætninger, men aftalen om honorering er vendt om, så det er raske dyr i stedet for syge dyr, der udløser betaling.

– I dag er en tilfældig dag i driften her på Ll. Vedbølgård, og der er én ko, der skal behandles. Én eneste af de flere hundrede køer og kalve her på gården, siger dyrlægen med eftertryk og holder en pause, inden han fortsætter: ... det finder du ikke noget andet sted. De fortæller samstemmende, at det handler om at fokusere på køernes trivsel, og at dyrlægen kommer på gårdene hver dag, kender køerne og uddanner de medarbejdere, der passer dyrene. Svend Brodersen slutter af med at konstatere:

– På et år har vi halveret antibiotikaforbruget.

GRAMS NÆSTE GENERATIONER

Vi slutter af ved selve Gram Slot og de gamle avlsbygninger, som er indrettet til 62 hotelværelser og -lejligheder. Omgivelserne bærer også her præg af Gram Slots tankegang. Åen ned til slotssøen er genskabt i 2013. En strækning på 1,6 kilometer, som betyder, at laksen kan vandre op i Ribe Å. Alle planter, herunder iris og forglemmigej, er kommet af sig selv langs bredderne. Det klukker, skvulper og risler, og det føles som

BESØG BIODIVERSITETEN

Samme dag, som Dyrenes Beskyttelse besøgte køer og marker hos Gram Slot, åbnede slottet en biodiversitetsrute på 3,8 kilometer, der fører rundt til i alt 16 forskellige steder, hvor man kan se de tiltag, der giver liv i landskabet, herunder den løsslupne Gram Å, kvier, der græsser på engene, levende hegn og den gamle bro, hvorunder laksen gyder.

at drikke et glas koldt vand, når tørsten er allerstørst. Vi følger åen mod slottet og finder en svanefamilie med syv grådunede unger. Næste generation på Gram Slot.

Hvilket minder os om ... har vi fortalt, hvorfor Svend og Sanne Brodersen gør alt, hvad de kan for livet i og omkring Gram?

– Det er ikke os gamle hvide mænd – og kvinder for den sags skyld – der skal sidde ved knapperne og blive enige med os selv om, hvornår vi har gjort det godt nok. Det skal vi spørge vores børn om. Hvis jeg skal ligge roligt i min grav, så skal jeg vide, at mine børn siger, at jeg gjorde alt, hvad jeg kunne. Så når jeg selv synes, at det er godt nok, skal jeg gå tre gange så langt. Derfor gør jeg det her af lyst – for dyr, for klima og for natur, og det vender folk positivt tilbage på, så det bliver også en god forretning.

Bestil med rabat inden den 31. december 2024.
Der kan bookes ophold frem til den 28. februar 2025.

MEDLEMSTILBUD

Oplev de dejlige omgivelser og natur ved Gram Slot, og få 10 procent rabat på overnatning med middag og morgenmad som medlem af Dyrenes Beskyttelse.

Book opholdet direkte hos Gram Slot på telefon 74 82 00 40 eller på mail: booking@gramslot.dk

Læs mere her:

dyrenesbeskyttelse.dk/gram-slot

Scan QR-koden
og se tilbuddet

**DYRENES
BESKYTTELSE**

DILEMMA MED DYR

VANSKELIGT VINTERVALG

Hvordan overlever fugle om vinteren? Altså dem, som ikke flyver sydpå, men overvintrer i kolde Danmark. / Miriam

Kære Miriam

De fugle, som bliver i Danmark om vinteren, er dem, der er i stand til at finde føde her om vinteren. Eksempler er musvågen, der kan fange mus, eller solsorten, der kan æde bær og vende blade og finde smådyr der, eller gærdesmutten, der med sit lange, tynde næb kan pille edderkopper ud af sprækker, selv når det er koldt.

Men det er både farligt at blive her – og at trække væk. Det dilemma står fiskehejren i. Den kan vælge (og gør det ofte) at flyve til Sydeuropa for at overvintere ved nogle lækre vådområder, eller den kan vælge (og vælger lige så ofte) at blive i Danmark og leve af fisk og mus her. I en mild vinter kan fiskehejren finde føde i Danmark hele vinteren. Når foråret nærmer sig, kan den flyve over til kolonien og være førstevælger til de gode redepladser, inden de trætte rejsende kommer retur fra Sydeuropa. Hvis vinteren derimod bliver kold, lægger isen sig langs kanterne af vandhuller og søer, og så kan fiskehejren ikke fange

fiskene, der nu er sikre under isen. Så bliver hejren tynd og dør til sidst af sult. Når foråret nærmer sig, kan de trætte rejsende lande i kolonier med masser af ledige pladser, fordi konkurrenterne er fjerklædte ådsler i kanten af rørskovene. Det er et sats at blive og et sats at rejse.

Som afslutning kan vi lige vende solsorten igen. Voksne solsorte kan godt blive flere år gamle, og de bliver stort set allesammen i Danmark hele året. Man kunne fristes til at tro, at den største dødelighed er i de kolde vintermåneder, men nej. De voksne solsorte dør oftere om sommeren. Det er nemlig hårdt at opfostre unger, og mens man arbejder som en vanvittig fra solopgang til solnedgang for at finde mad nok til tre skrigende unger, kan det være svært samtidig at se sig godt om efter spurvehøgens dødelige bagholdsangreb. Derfor: Vinteren er nem. Da skal solsorten bare finde mad til sig selv og kan færdes i en lille flok med mange øjne og ører, der kan nå at opdage spurvehøgen, inden det er for sent.

/ Michael Carlsen

HEJ HAJ

Kan det tænkes, at klimaforandringer vil skubbe hajer op i vores farvande? / Frederik

Kære Frederik

Der er og har hele tiden været masser af hajer i danske farvande. Oftest lever de på dybt vand, så det er ikke lige nogle, man render ind i ved vores lavvandede kyster. Der er både små hajer, såsom sorthaj eller småplettet og storplettet rødhaj, og lidt større arter som pighaj, sildehaj eller blåhaj. Hele 14 arter kan siges at være hjemmehørende i danske farvande. Opvarmning af danske farvande på grund af klimaforandringer kan sagtens føre til, at nye hajarter nærmer sig. Måske tænker mange på hvidhagen og frygter mulige besøg i danske farvande. Hvidhagen findes i dag regelmæssigt op til Den Engelske Kanal. Her bør man måske tænke på, hvor ofte danskere har badet i Middelhavet, og hvor ofte de der er blevet ofre for hvidhajer. Middelhavet er et vigtigt område for hvidhajer, men angreb er der ikke rigtig nogen af. Hajangreb i Middelhavet er nemlig ekstremt sjældne. Så der er ikke grund til at frygte dens besøg i danske farvande.

/ Michael Carlsen

HVAD VIL DU VIDE?

Send dit spørgsmål om dyr eller dyrevelfærd til vores eksperter på dilemma@dyrenesbeskyttelse.dk

MICHAEL CARLSEN
BIOLOG OG PROJEKTLEDER
FOR FAUNADYR

DYRENES BESKYTTELSE

SÆT DIT AFTRYK FOR DYRENE

Dyr er sansende væsener, der fortjener menneskers respekt og omsorg. Det gælder dyr både i familierne, i landbruget og i den vilde natur.

Ved at skrive Dyrenes Beskyttelse ind i dit testamente, kan du være med til at sikre, at dyr i nød får hjælp, at flere får mere viden om dyrs behov, og at lovgivningen påvirkes til bedre vilkår for dyrene. Det har været Dyrenes Beskyttelses formål siden 1875 og kan med din støtte fortsætte ind i fremtiden. Hvis du ønsker at give en gave til dyrene i dit testamente, kan du få hjælp til at dække advokatombudsningerne ved oprettelsen af testamentet. Du kan sagtens prioritere dine nærmeste samtidig.

Vil du gerne vide mere, så ring til Dyrenes Beskyttelses testamenterådgiver, og få en uforpligtende samtale på telefon 33 28 70 02, eller bestil vores magasin AFTRYK på www.dyrenesbeskyttelse.dk/testamente. Så får du samtidig tre skønne dobbeltsidede kort med dyrebilleder.

Kolofon:

BESTYRELSESFORMAND
Per Jensen
DIREKTØR
Britta Riis

SEKRETARIAT
Buddingevej 308
2860 Søborg
www.dyrenesbeskyttelse.dk
33 28 70 00
db@dyrenesbeskyttelse.dk

MEDLEMSSERVICE
Mandag-torsdag kl. 9-16
Fredag kl. 9-15.30
33 28 70 25
medlem@dyrenesbeskyttelse.dk

NÆSTE BLAD
Omdeles i uge 9

OPLAG
61.014 ifølge senest
kontrollerede oplag ved
Danske Medier

ANSVARSHAVENDE
Per Jensen, bestyrelsesformand
REDAKTØR
Johanne Gabel
jga@dyrenesbeskyttelse.dk
LAYOUT
Pernille Stokholm
FORSIDEFOTO
Thomas Degner
KORREKTUR
Marianne Worm

TRYK
Denne tryksag er produceret
CO₂-neutralt hos Stibo Printing
Solutions

ISSN: 2596-5158

Denne tryksag er klima-
kompenseret i henhold til
ClimateCalc.
Kompensation er købt hos:
South Pole Carbon
www.climatecalc.eu
Cert. no. CC-000001/DK

HER SLUTTER DIT MEDLEMSBLAD,
men i dette nummer har vi også
masser af julegaveideer til dig →

DYRENES
BESKYTTELSE

**KØB DINE
JULEGAVER**

PÅ SHOP.DYRENESBESKYTTELSE.DK

Giv en julegave, der både glæder og gavner

Med et donationsbevis som julegave, spreder du glæde både hos modtageren og de dyr, du støtter.

Du er med til at gøre en forskel for dyrene ude på dyreinternaterne, så de får den hjælp, de behøver. Eller så hjælpen kan nå frem i tide til dyr i nød i den vilde, danske natur. Du kan også støtte kampen for ordentlige forhold i dansk industrilandbrug, så de mange millioner dyr får værdigt liv.

Se de forskellige støttemuligheder [her](#).

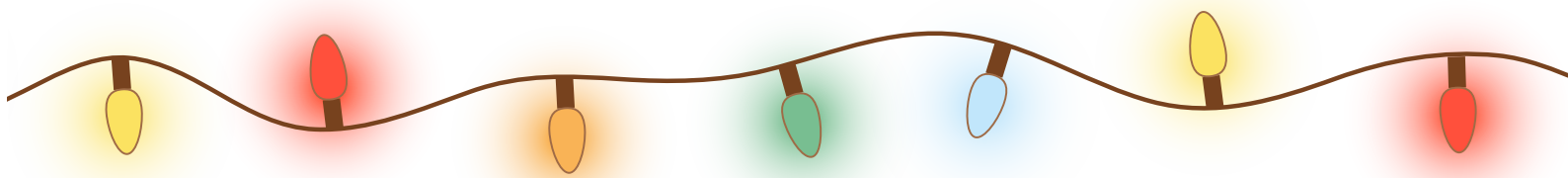
Vægkalender 2025 med en masse skønne dyr

Du kan nu vælge lige den kalender, der passer ind i dit hjem, da kalenderen, fås i to størrelser; A4 og A5 og i tre forskellige varianter; Kat, hund og forskellige dyr.

Kalender i A4: 75 kr.

Kalender i A5: 50 kr.

Pynt til hjemmet eller dig selv

Mangler du gaven til dig selv, eller en, du holder af, som elsker dyr? Så tag et kig på Dyrenes Beskyttelses hjemmeside og find din næste julegave, samtidig med at du støtter dyr i nød. shop.dyrenesbeskyttelse.dk.

Sølvkæde Fra 230 kr.
Vedhæng Fra 400 kr.

Scan QR-koden
og shop

Mulepose i forskellige
varianter Fra 90 kr.

Mangler du en julegave til dit kæledyr?

På shop.dyrenesbeskyttelse.dk kan du finde et stort udvalg af legetøj, der giver dit kæledyr bedre dyrevelfærd ved at aktivere og stimulere det.

Buster flåtfjerner
2 stk. 40 kr.

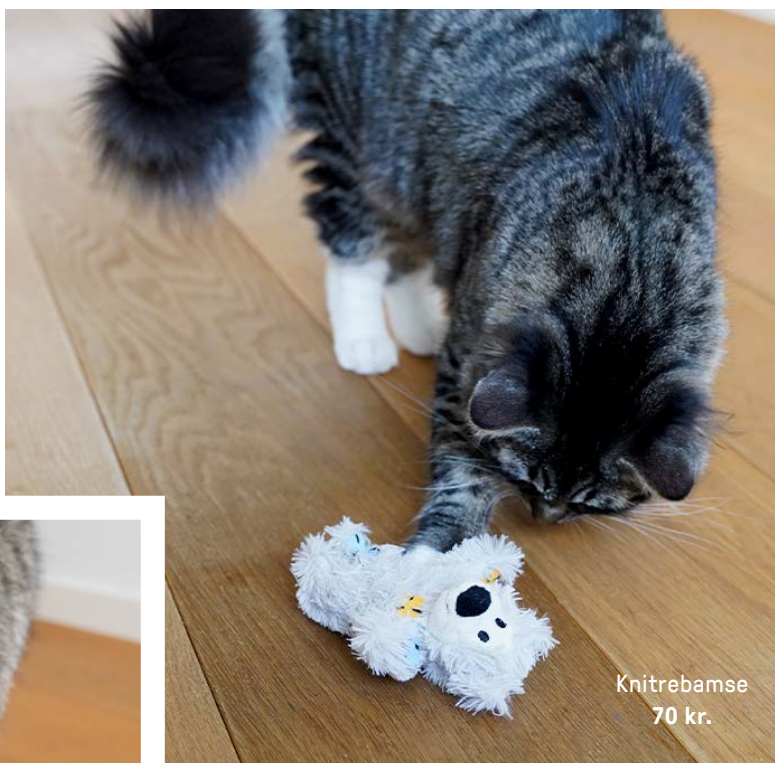
Pooch N paw børste
40 kr.

Kattelegetøj i pap
25 kr.

Snusetæppe til kat
180 kr.

Knitrebamse
70 kr.

Legetøjsbæver
150 kr.

Scan QR-koden
og shop

Vores dyrefaglige eksperter har udvalgt lækre produkter til dit kæledyr

Slow feed
madskål 85 kr.

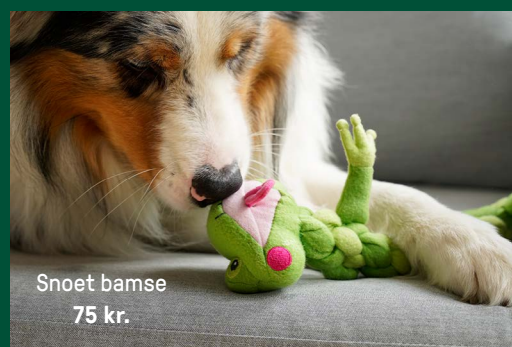

Beroligende tæppe
498 kr.

Sikkerhedslys i forskellige
farver 130 kr.

Vidste du, at når du handler på Dyrenes Beskyttelses Webshop, så går alt overskuddet ubeskåret til dyr i nød?

Snoet bamse
75 kr.

DOG Copenhagen sæler, halsbånd og liner
Fra 249 kr.

Scan QR-koden
og shop

SHOP.DYRENESBESKYTTELSE.DK

Forkæl dig selv med lækre dyner og puder

Sov bedre om natten med dyner og puder "Anbefalet af Dyrenes Beskyttelse" fra Ringsted Dun. Dunene kommer fra danske, økologiske og fritgående ænder, og våret er af det blødeste, økologiske og GOTS certificerede bomuld.

shop.dyrenesbeskyttelse.dk

Scan QR-koden
og shop

Babypude 350 kr.

Dyne fra 2.500 kr.

Glæd en dyreelsker med et medlemskab af Dyrenes Beskyttelse

Giv et gavemedlemskab til én der holder af dyr, og gerne vil være en del af fællesskabet for at hjælpe dyrene.

Du kan vælge mellem fire gavemedlemskaber:

Juniormedlem: 0-12 år

Voksenmedlem: 18-65 år

Ungdomsmedlem: 13-17 år

Seniormedlem: +65 år

Scan og køb
gavemedlemskab

SHOP.DYRENESBESKYTTELSE.DK

Filtet består af 100%
uld fra får i New Zealand,
hvor fårene lever under
gode og naturlige forhold
med masser af plads til
at bevæge sig.

Sukkerstokke
75 kr.

Klassiske julehjerter
3 stk. 100 kr.

Pynt hjemmet op med skønne filt-dyr

Pynt vinduet med juleguirlander, hæng små julehjerter eller sukkerstokke på dit juletræ. De fineste, håndlavede og fairtrade producerede dekorationer i filt.

Rensdyr mor & kalv
149 kr.

Julekugler med stjerner
3 stk. 140 kr.

Minimus
3 stk. 90 kr.

Scan QR-koden
og shop

Mini julehjerter
3 stk. 90 kr.

Julegaver til de dyreglade børn

Vi har skønne produkter, som kan hjælpe børn med at blive klogere på vanddyr og landdyr. Gå ind på shop.dyrenesbeskyttelse.dk og se et endnu større udvalg af produkter til børn.

Scan QR-koden
og shop

Puslespil 2 varianter
129 kr.

Dyr i skoven
5 stk. 380 kr.

Guirlande til børneværelser
390 kr.

Bondegårdsdyr
5 stk. 380 kr.

Vendespil
50 kr.

DYRENES BESKYTTELSE

Jul på dyreinternatet

Glæd de dyr, der ikke har et hjem til jul

Rigtig mange hunde, katte og andre kæledyr kommer ikke hjem til jul. I stedet må de fejre julen på dyreinternatet, mens de venter på at få en ny familie. Med en julegave fra dig kan de alligevel opleve den særlige stemning, som hører sig julen til. Lidt ekstra forkælelse, som et varmt tæppe, der kan blive til en hule, et nyt og spændende stykke legetøj eller en lækker godbid, der forsøder juletiden. Din gave bidrager også til, at dyrene får den pleje, medicin og dyrlægehjælp, de har brug for – både i julen og resten af året.

På vegne af dyrene – tak og glædelig jul
Karina Fisker

Mød Ole, som er en af de hunde, der blev forkælet på dyreinternatet sidste år. Se videoen, hvor han ivrigt pakker sin julegave ud.

**SMS GAVE
TIL 1474**

så støtter du dyrene
med 150 kr.

Overførsel fra kontonummer

L

Danske Bank

GIROINDBETALING

KVITTERING

Check og lignende accepteres under forbehold af, at Danske Bank modtager betalingen. Når du betaler kontant på et posthus med terminal, er det kun posthusets kvitteringstryk, der er bevis for, hvilket beløb du har betalt.

237-1200

**DYRENES
BESKYTTELSE**

Buddingevej 308, 2860 Søborg, CVR 21707414
Tlf.: 33 28 70 00

Underskrift ved overførsel fra egen konto

237-1200

**DYRENES
BESKYTTELSE**

Buddingevej 308, 2860 Søborg, CVR 21707414
Tlf.: 33 28 70 00

Post Danmarks kvittering

SEND ET VALGFRIT BELØB TIL MOBILEPAY 666371

Kroner

Øre

Betalingsdato

eller

Betales nu

Gebyr for indbetaling betales kontant

Kroner

Øre

Dag

Måned

År

Sæt X

4030S 2013-12 DB 485-27987

Til maskinel aflæsning - Undgå venligst at skrive i nedenstående felt

DONATIONSBEVIS

En julegave til dig og en hjælp til Danmarks vilde dyr

Denne gave er både til glæde for dig og til gavn for de vilde dyr i den danske natur. Hvert år kommer tusindvis af dyr til skade i naturen. Hjorte bliver påkørt, og vildt ind i fiskesnære, og egernunger falder ud af reden – opgaverne er mange.

Dette donationsbevis er med til at sikre, at hjælpen kommer frem til de nødtørftige. Dyrenes Beskyttelses Dyresambulancer og frivillige dyrereddere er Danmarks landsdækkende beredskab, der rykker ud og kommer dyrene til undsætning.

Tak på dyrenes vegne og rigtig glædelig jul til dig.

DYRENE BESKYTTELSE

DONATIONSBEVIS

En julegave til dig og et håb for dyrene i industrilandbruget

Denne gave er både til glæde for dig og til gavn for dyrene i dansk industrilandbrug. Milioner af grise, køer, kalve og kyllinger vokser op under kummerlige forhold. Uden plads til at leve som de dyr, de er skabt til fra naturens hånd, og uden mulighed for at komme ud under åben himmel.

Dette donationsbevis er med til at støtte kampen for det gode dyreliv. Alle fortjener at få et liv, der er værd at leve.

Tak på dyrenes vegne og rigtig glædelig jul til dig.

DYRENE BESKYTTELSE

DONATIONSBEVIS

En julegave til dig og et nyt hjem til dyrene på internaterne

Denne gave er både til glæde for dig og til gavn for alle de familiedyr, der har brug for en ny start på livet. Hvert år bliver tusindvis af svingede og dumpede hunde, katte, kyllinger og andre dyr indleveret på Dyrenes Beskyttelses ni dyreinternater.

Dette donationsbevis er med til at sikre, at dyrene får den dyrlægehjælp, de har brug for. Alt sammen med det ene mål, at dyrene bliver klar til et af deres nye hjem.

Tak på dyrenes vegne og rigtig glædelig jul til dig.

DYRENE BESKYTTELSE

Når du køber et donationsbevis, får du tilsendt en e-mail med et link, hvori du kan downloade beviset, printe det ud og lægge det under juletræet til den heldige modtager.

Giv en julegave, der både glæder og gavner

Mangler du en julegave, værts gave eller måske årets mandelgave?

Du spreder både glæde hos modtageren og hos de dyr, du støtter, når du giver et donationsbevis i gave. Du kan vælge at være med til at gøre en forskel for dyrene ude på dyreinternaterne, for dyr i nød i den vilde, danske natur, eller støtte op om kampen for ordentlige forhold i dansk industrilandbrug.

Gå ind på dyrenesbeskyttelse.dk/donationsbeviser og vælg, om du vil støtte med 150, 250 eller 350 kroner – eller et valgfrit beløb.

Scan og køb

